

Klassisk [®]

MATTHIAS GOERNE

FESTIVALER – HJEMME OG UTE

VERDENS VERSTE KOMPONIST

SHAKESPEARE I MUSIKKEN

CHRISTINA PLUHAR

EKSKLUSIVT INTERVJU MED

JOACHIM CARR

2/2016 · 18. årgang · kr 79.- inkl. mva

NYTT PÅ CD · NYTT PÅ DVD

A close-up portrait of Øyvind Bjorå, a man with dark hair and a goatee, looking directly at the camera with a slight smile. He is wearing a dark suit jacket. A violin and bow are visible in the foreground, partially obscuring the lower part of his face. The background is a soft, out-of-focus green and grey.

Ja takk, begge deler!

YRKET SOM ORKESTERDIRIGENT HAR UTVIKLET SEG FRA DEN TIDEN KONSERTMESTEREN LEDET ORKESTERET TIL DAGENS SELVSTENDIGE ROLLE - UTEN KRAV TIL FIOLINISTISKE FERDIGHETER. ØYVIND BJORÅ HAR GJORT DET PÅ «GAMLEMÅTEN».

Av Hilde Holbæk-Hanssen
Foto Nicolaj Lund

Etter snart 20 år som fast konsertmester i Bergen, Trondheim og Bjørvika, samt gjestkonsertmester i en rekke orkestre i inn- og utland, har han tatt steget opp på dirigentpodiet.

Og ikke nok med det: Hans dirigentdebut i Den Norske Opera & Ballett fant sted i en forestilling der han også var konsertmester. Han satt på konsertmesterpulten på prøvene og under premieren av *Tryllefloyten*, og dirigerte så den fjerde og flere av de videre forestillingene. Denne kombinasjonen er svært uvanlig.

– Jeg kjenner ikke til at andre har gjort akkurat dette, og det var en ny og spennende prosess for meg. Jeg pleier jo vanligvis å kunne konsentrere meg om bare det musikalske som orkesteret er involvert i mot slutten av en prøveperiode. Denne produksjonen har jeg fulgt fra A til Å. Jeg var med på første kollasjering, og fulgte alt jeg kunne av prøver i de åtte ukene prøvene pågikk.

På spørsmålet om det var mange års irritasjon over dårlige dirigenter som fikk ham på tanken, smiler han et «nei».

– Den tanken hadde jeg allerede som ung! Da hadde dirigentrollen en magnetisk tiltrekning på meg, slik den har på så mange.

LYTT TIL MUSIKERNE!

I studietiden på Barratt Due musikk-institutt, Norges musikkhøgskole og hos Camilla Wicks i San Francisco, lå imidlertid alt fokus på fiolinen. Som orkestermusiker fikk han mye kunnskap og tanker om orkesterledelse, og interessen for dirigering ble vekket til live igjen. Nå er det ikke bare å reise seg opp og gi seg til å dirigere. I 2008, etter tre år i Operaorkesteret, begynte Bjørå som deltidstudent i dirigering ved Norges musikkhøgskole, der han hadde Ole Kristian Ruud som lærer. Han avla mastereksamen i egen konsert med Trondheim Symfoniorkester i 2011.

– Likevel: å gå fra konsertmester til dirigent i eget orkester, er vel å legge hodet på blokka?

– Ja, det lå et godt stykke utenfor komfortsonen å dirigere kolleger! Men jeg følte virkelig at jeg fikk støtte. Og i orkesteret har jeg også folk jeg stoler nok på til å kunne be om ærlige tilbakemeldinger. Det var veldig nyttig. Under dirigentstudiet slo det meg flere ganger at vi legger for liten vekt på all kunnskapen orkestermusikere har om dirigering. De kjenner på kroppen hvordan utførelsen av dette faget påvirker orkesterets og enkeltmusikers prestasjoner. Det blir mye enveiskommunikasjon for dirigenten, som stort sett bestemmer alt som gjelder tempo, uttrykk, frasering osv. Slik må det jo være, men underveis, i større grad å legge opp til konstruktive tilbakemeldinger fra musikerne, tror jeg kan forbedre konserter ytterligere og være nyttig for mange dirigenter.

MUSIKK OG REGI

Selv om yrket tiltrakk Bjørå, hadde han som musiker liten kunnskap om hvor utrolig vanskelig det faktisk er å dirigere orkester.

– Det er mye vanskeligere enn mange musikere tror, spesielt i opera hvor det er så mye å holde sammen: som orkester, solister, kor og ikke minst regi.

– Opera er en avansert kunstform som rommer både musikk, teater og billedkunst. Som dirigent er du den som binder forestillingen sammen. Hvor mye må du tenke på regien?

– I løpet av de siste tiår har teatersiden av opera fått stadig større plass. I prøveperioden på *Tryllefloyten* ble jeg faktisk litt sjokkert over hvordan regien totalt sett ble favorisert i forhold til musikken. Sangerne fikk glimrende regi-instruksjon, men jeg hadde unnet dem å få dypdykke enda mer i musikalske detaljer. Sangere av i dag kan bli bedt om å løpe rundt på scenen og omtrent stå på hodet og synge. Det kan være veldig effektivt, men når hele koret også skal gjøre avanserte regimessige ting

mens de synger, kan det bli svært krevende å koordinere alt og samtidig holde fokus og prestere maksimalt musikalsk.

I tillegg til operadirigering, er Bjørå siden høsten 2014 førstedirigent og kunstnerisk leder for Nordnorsk Opera- og Symfoniorkestrets Sinfonietta (tidligere Bodø Sinfonietta). Der er han seks uker i året – og takker sin faste arbeidsgiver for en fleksibel holdning til saken. Repertoaret der er bredt, og til tider kommer strykerne ned fra Tromsø slik at ensemblet kan spille større verk. I februar sto Kaija Saariahos *Fiolinkonsert* med Peter Herresthal og Wagners *Siegfried-idyll* på programmet.

SOLIST

Inneværende sesong debuterer han også som solist med Operaorkesteret – i den grad det kan kalles debut etter ti års konsertmestervirksomhet med soli nede fra graven. Han har også spilt noen mindre solopartier på nyttårskonserter o.l., men 21.mai er han «ordentlig» solist i Mozarts *Sinfonia Concertante* for fiolin, bratsj og orkester.

– Det er et fantastisk verk! Jeg gleder meg spesielt til å spille det med min gode kollega Juliet Jopling og dirigenten Rinaldo Alessandrini. Operas Hovedscene er et av landets beste konsertpodier!

Øyvind Bjørå er altså høyst aktiv både som konsertmester, dirigent og solist. Har han tenkt å velge noe av det fremfor noe annet?

– Jeg er ikke sikker på hvor dette ender. Egentlig ønsker jeg begge deler – både å spille og å dirigere, 50–50. Det er veldig fristende å dirigere, og jeg gjør det mer og mer. Men det er skummelt å kutte kjære og viktige bånd til gode kolleger, fast jobb og hverdagsliv – dirigenter reiser mye. Etter min mening er allsidighet i musikerrollen noe man bør trakte etter. Jeg har vanskelig for å tenke meg et liv uten å spille – både orkester-, kammermusikk og opera. Opera er jo helt fantastisk å jobbe med! ●